

Český zápas

Týdeník Církve československé husitské

Ročník: 99

číslo: 50

15. prosince 2019

Cena: 8 Kč

Extenze na Vinohradech

Milí studenti a vyučující HTF UK, bratři a sestry v Kristu a příznivci našeho sboru v Praze na Vinohradech! Příští rok se již popáté společně sejdem k obnoveným Kovářovým extenzím - přednáškám pro veřejnost učitelů Husitské teologické fakulty Univerzity Karlovy. Setkáme se v jubilejním roce stého výročí vzniku ČČSH a to bude také tvořit společné téma z různých úhlů a perspektiv.

Program přednášek:

16. 1. ThDr. Jaroslav Hrdlička - *1945 a 1989: roky přelomu bohosloveského vzdělávání ČČSH.*

23. 1. doc. Jiří Beneš - *Problém navazování v husitské starozákonní biblištině.* Přerušovaná kontinuita starozákonní vykladačské práce v ČČSH nastoluje otázku perspektivy ohledně směřování husitské biblištiny v budoucnosti. V pozadí těchto úvah jsou otázky: proč byl centrem husitského bohosloví pouze Nový zákon? Na koho a na co navazovat ve starozákonní husitské biblištině? Existuje zde vůbec nějaká kontinuita? Kde jsou žáci našich učitelů a kde jsou žáci naši? Jak dál?

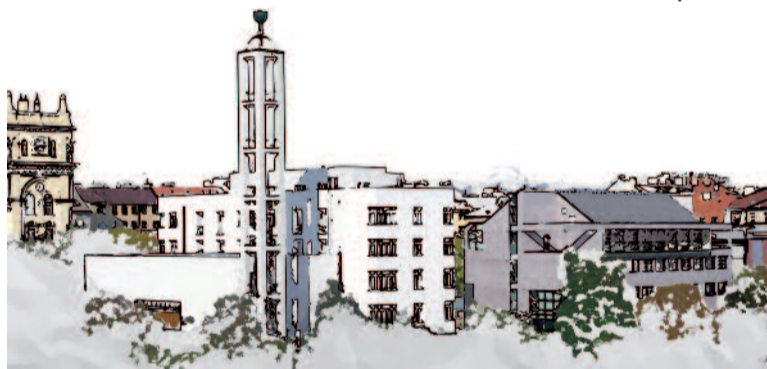
30. 1. doc. Jiří Vogel - *Bible jako Písmo svaté a Slovo Boží v teologii Církve československé husitské.* Je možné, aby si Písmo svaté zachovalo navzdory rozsáhlé biblické kritice pozici nejdůležitější objektivní normy křesťanského myšlení? Má kritická bibliština význam pro zacházení s Bibli jakožto s teologickým textem? Jak je to s jednotou kánonu Starého a Nového zákona? Lze vůbec hovořit o Bibli jako o Písmu svatém či Slovu Božím?

6. 2. Mgr. Pavel Kolář, Th.D. - *Mezi školní výukou náboženství a nedělní školou: reflexe reformní pedagogiky v Církvi československé.*

Počátkem třicátých let byl na vybraných školách v několika československých městech zahájen projekt pokusných reformních škol. Měl v praxi ověřit teoretický koncept jednotné diferencované školy, který vznikl v rámci dosavadní diskuse odborné pedagogické veřejnosti o reformě československého školství. Součástí reformy se stalo zavádění nových forem a metod výuky, hodnocení a žákovské samosprávy do školní činnosti a organizace. V prezentaci nejprve představím tuto pedagogickou reformu, abych pak hlavní pozornost věnoval reflexi reformní pedagogiky v prostředí ČČS ...

13. 2. prof. Jan Blahoslav Lášek - *Předpoklady založení ČČSH.*

Filip Sedláč

Věčný Bože, děkujeme ti za milost adventní doby, do níž jsme vstoupili. Svatý náš Otče, ve tvém Synu se nebesa spojila se zemí. Děkujeme ti za tento nekonečný dar a prosíme, ať tvoje Světlo rozzáří naše životy a naplní je věčným mírem. Pane, probouzej v nás dětskou radost z vážky letící nad hladinou i moudrost starců putujících krajinou a naslouchajících jejímu tichu.
J. J. Dovala

Foto: Josefína Hudcová

Červená vlna se převalila Českem

V rámci Červené středy 27. 11. (#RedWednesday) na podporu náboženské svobody se ve městech a obcích v celé ČR uskutečnilo více než 80 iniciativ. Do akce se zapojily místní církve, náboženské společnosti a další organizace, včetně magistrátů hl. města Prahy a ministerstva zahraničí ČR. Mezinárodní iniciativu Červená středa organizují v ČR Česká biskupská konference, Eumenická rada církví a Federace židovských obcí.

„Jsem velmi rád, že se tato iniciativa setkala s takovým ohlasem a že se do ní zapojily i organizace z mimocírkevního prostředí. Svědčí to o tom, že problém náboženské svobody není společností lhostejný. Považuji to za dobrý signál a motivaci na podporu lidí trpících pro svoji víru a přesvědčení,“ řekl generální sekretář ČBK S. Příbyl. Program hlavních akcí v Praze zahájila v Karolinu mezinárodní konference nazvaná *Problémy náboženské svobody v Evropě*, kterou organizoval Institut pro křesťansko-demokratickou politiku (IKDP). Na ní vystoupili například ředitel Mezinárodních mezináboženských záležitostí Amerického židovského výboru v Jeruzalémě David Rosen nebo Martin Kugler, ředitel Observatory on Intolerance and Discrimination against Christians in Europe. „V předchozích dvou letech jsme se zaměřovali na svobodu vyznání ve třetím světě. Letos jsme se rozhodli zaměřit před vlastním prahem. Pokud chceme mít v pořádku základy naší civilizace, které jsou židovské a křesťanské, musíme se podívat, jestli je se svobodou vyznání v Evropě všechno v pořádku. Svoboda vyznání je totiž lakmusovým papírkem vztahu státu k lidským

právům obecně,“ řekl v úvodu konference ředitel IKDP Pavel Svoboda. Konferenci uzavřela společná židovsko-křesťanská modlitba ve velké aule Karolína, kterou vedl apoštolský nuncius Charles Daniel Balvo, rabín David Rosen a předseda ERC Daniel Ženatý. „Papež František říká, že svědomí a náboženská svoboda jsou neodmyslitelně spojeny s lidskou důstojností. V tomto ohledu je tedy třeba neustále hledět za horizont pouhé tolerance a to k respektu a úctě vůči druhým...“ zdůraznil Balvo.

Po skončení modlitby se před budovou Karolína shromáždilo zhruba 150 lidí, kteří se s červenými svíčkami vydali na pochod Prahou na podporu věřících, pronásledovaných pro náboženské přesvědčení. Trasa vedla kolem červeně nasvícených budov, od Karolína ke kostelu sv. Havla a přes staroměstský kostel sv. Mikuláše ke Staronové synagoze. Tam shromáždění uzavřel rabín, který před synagogou zazpíval žalozpěv za zemřelé.

Kromě dalších kostelů v ostatních částech Prahy se červeně rozzářila Petřínská rozhledna a budova Černínského paláce. Mimo Prahu bylo nasvíceno zhruba 35 sakrálních objektů, např. premonstrátský klášter v Milevsku. Ve světě se Červená středa připomíná zejména ve Velké Británii. Z dalších evropských zemí se k iniciativě připojily církve a náboženské společnosti v Německu, Rakousku, Slovensku, Švýcarsku, Nizozemí, Irsku, Portugalsku a Maďarsku. Dále se letos iniciativa konala v USA, Kanadě, Austrálii a na Filipínách.

Více informací na www.cervenastreda.cz.

Z tiskové zprávy ČBK

Fejeton předvánoční

Už jenom pár dní a budou Vánoce. Mnohý si asi opět povzdychne, jak ten čas letí, a má pravdu. Ale my nechceme jen zůstat při takové obecné banalitě. Vyjdeme Vánocům vstříc na kousek cesty, nejen za posledním sháněním a nákupy. Leckdo z nás možná přijde na to, že ta cesta bude delší, než si představoval, bude vlastně muset nejprve zajít hezký kus cesty zpět do krajiny svého dětství a mládí. Třeba za tím, aby si připomněl něco, co nikde za peníze nekoupí, co tenkrát ještě měl, ale co se mu poztrácelo. Mám na mysli křesťanský obsah svátečních dnů, pro něž tu v prvé řadě jsou. Ten se totiž nedá jen tak něčím nahradit a minulá desetiletí přesvědčila mnohé mezi námi spíš o opaku. Jenže tu zůstaly v nás i kolem nás citelné mezery. Chtěl bych proto nabídnout kousek odvahy k obnově křesťanských Vánoc našim rodinám, které navenek patří k církvi, ale ve skutečnosti se octly na periférii jejího duchov-

ního života: Začněte u středověčerního stolu tím, že si společně zazpíváte naše vánoční písně, že vezmete znovu do ruky polozapomenutou Bibli, najdete vyprávění 2. kapitoly Lukášova evangelia a budete hlasitě společně číst. Nemusíme si hned romanticky namlouvat, že dojde ke kdovíjakému obratu ochablé víry, ale také není třeba krčit rameny v pochybách a skepsi. Režiséry tu přeče nejsme my. Je to Bůh sám, který otvírá srdce k novému poznání, že ve víře jde o něco mnohem většího než jen o chvilkovou náladu.

Třeba se s vámi stane Boží div, že i vy uslyšíte andělský zpěv o slávě Boží na výsostech a o pokoji mezi lidmi, v nichž Bůh má zalíbení, a znovu vykročíte do svého sboru s touhou po setkání s tím, jemuž patří nejen tyto dny, nýbrž celý život, a proto chce i nadále s vámi zůstat. Máme totiž víc než dostatek zkušeností o tom, co jednou vyznal velký teolog našeho času: „Co je vůbec jisté? Tak jisté, že z toho můžeme žít i umírat? Tak jisté, že v tom může být vše zakotveno? Život nás učí, že tím posledním nejsou lidé, ani věda či filozofie nebo umění, ani příroda nebo osud. Jistá je jenom Láska Kristova.“ (Romano Guardini)

Miroslav Duchánek

Jak moudrý je člověk?

Dokončení z minulého čísla
 „Toto všechno ti dám“: Zemi i vesmír bez Boha. Franz Werfel (1933): „Poněvadž existuje jen tento svět, stává se nám příliš úzkým. Nuže vzhůru, raketou do vesmíru!“
 Carl Gustav Jung: „Na tomto horečném zájmu o vesmír je nebezpečné, že symbolizuje stav naprosté úzkosti člověka.“ Popřením duchovního světa a Boha vznikl jakýsi prázdnotný prostor, předpokládán kdysi fyziky, a z toho plynoucí strach z prázdnoty, kam se hrne dobývání vesmíru.
 James Benson Irwin, člen posádky kosmické lodi, která v roce 1971 přistála na Měsíci, prohlásil později jako kazatel nebiblicky: „Jsem přesvědčen, že nás Bůh ustanovil k tomu, abychom veškeré jeho dílo – Zemi i vesmír – moudře užívali, také jako duchovní bytosti je objevovali a zkoumali.“ – Objevuje a zkoumá se tam ale něco jiného.

Potopa – nikoli jedna z geologicky doložených – se stala dramatem, zpodobňujícím ortel nad lidmi, jejichž myšlení „bylo zlé“. Milost před Hospodinem našel spravedlivý Noé. Dostal příkaz k vybudování záchranné lodi, kam se před záplavou uchýlil on s rodinou a kam uvedl také dvojice zvířat. Archa přistála na hoře Ararat. Po opadnutí potopy vyšli ven osadníci lodi, lidé a zvířata (Gn 6,5-22; 7,1-24, 8,1-19).

Prognóza klimatologů, že za oteplování, způsobeného lidmi, budou v důsledku stoupání úrovně oceánů do padesát let zatopeny „pod Araratem“ všechny nížinné ostrovy, se nevymyká jinotaji biblické zvěsti. Vinou člověka se Země dle výhledu vědců stane neobyvatelnou. Záchrana má být ve včasném přesunu lidí (prakticky hrstky z miliard obyvatelů, o jiných tvorech není zmínky) na

nějakou z obydlitelných vesmírných planet. O takové planetě se neví a záchranná kosmická archa je vzdálena sestrojení.

Pod jástem nad dobýváním vesmíru se tají naprostá úzkost, zjištěná psychiatrem Jungem, a strach z prázdnoty, strach ze smrti za popření Boha.

„Chceš stoupat k nebi nad přízraky roků?
 Tam nepronikneš
 v tvrdých plátech kovu:
 tvé výzvy hvězdám jednou oněmí.
 Jen nákrátka jsou slavné cesty smělé:
 to, co až nad vzduch vystupuje v těle,
 je vždy jen kostí, prachem podzemí.
 K těm výším věčna netřeba je věží!
 A chceš-li stoupat, nechť si tělo leží
 a dřímá v stínu na podloží svém.
 Co hmotné je, to zmirá, rozkládá se,
 stroj reziví, věž sesouvá se v čase:
 kam dospěl duch,
 tam staneš domovem.“

„Chceš stoupat k nebi nad přízraky roků?
 Tam nepronikneš
 v tvrdých plátech kovu:
 tvé výzvy hvězdám jednou oněmí.
 Jen nákrátka jsou slavné cesty smělé:
 to, co až nad vzduch vystupuje v těle,
 je vždy jen kostí, prachem podzemí.
 K těm výším věčna netřeba je věží!
 A chceš-li stoupat, nechť si tělo leží
 a dřímá v stínu na podloží svém.
 Co hmotné je, to zmirá, rozkládá se,
 stroj reziví, věž sesouvá se v čase:
 kam dospěl duch,
 tam staneš domovem.“

Přesto se usilovně pátrá po jakési záchranné planetě Ararat ve vesmíru. Nicméně „Tady nemáme místo k trvalému pobytu; o to se přičiňujeme teprve pro budoucnost,“ napsal i pro nás apoštol Pavel (Žd 13,14); tam pro budoucnost věčnou, nikoli jinde časnou. Ježíš: „V domě mého Otce je mnoho příbytků“ (J 14,2)

„Ani stopy na nebi po jiných.
 Smiřme se, my dva jediní na Zemi,
 vždyť zhyne-li tím, že mne zničíš,
 navěky umře Vesmír.“

Sodoma v jordánské proláklíně, spolu s Gomorou město hříšné, bylo podle biblické legendy odsouzeno k zániku, nenajde-li se v něm alespoň deset spravedlivých. Nenašli se; ale čtyři přichozí, Lot, jeho žena a dcery, byli vyvedeni k záchraně

pod podmínkou, že se nesmí ohlednout. Při začínající zkáze města „sírú a ohněm od Hospodina z nebe“ se žena ohlédla a proměnila v solný sloup. Má to souvislost se solí, podle přemíry jejíhož obsahu se jezero, kam ústí Jordán, nazývá Mrtvé moře. Jaký význam mělo ono ohlednutí? Snad lítost nad odchodem?

Jiný osud mělo dle legendy město Ninivé, ležící na Tigridu. Tam byl vyslán prorok Jonáš, aby oznámil obyvatelům, že pro jejich „nešlechtnost“ bude město po čtyřiceti dnech vyvráceno. Ale ninivetští v čele s králem na jeho výzvu činili pokání a Bůh se nad městem, kde bylo „i dobytka mnoho“, slitoval. (Jon 3,2-10; 4,11) Poslání Jonášovo se promítá do poslání církve tohoto času. Prorok nejprve odmítl jít do Ninivé, nechť se obyvatelům dostane odplaty za „nešlechtnost“. Pak se kál v útrokách „velké ryby“, byl jí vyvržen na břeh a úkol splnil.

Nad Písmem

Máme čekat jiného?

Milé sestry a bratři, z vězení, kam byl vsazen králem Herodem, sleduje Jan Křtitel Ježíšovu činnost. Jana Křtitele známe – je to výjimečná postava. Sám Ježíš v dnešním příběhu vysvětluje zástupům, že Jan je prorok, a ne ledajaký.

Jan je největší z proroků staré smlouvy, neboť je prorokem posledního času. Předchází Mesiáše. Všichni ostatní pouze ohlašovali, že jednou přijde Mesiáš. Jan však je povolán, aby dosvědčil, že Mesiáš už je zde. Jan v žádném případě není pochybovač, ani člověk vratké víry. Přesto však z vězení posílá za Ježíšem své žáky s překvapivou otázkou: „Jsi ten, který má přijít, nebo máme čekat jiného?“ Proč se Jan takhle ptá? Vždyť podle Matoušova svědectví si už při prvním setkání s Ježíšem byl jist, že Ježíš je očekávaným Mesiášem. Bůh při Ježíšově křtu tuto Janovu jistotu zřetelně potvrdil.

Proč najednou takové otázky? Vypadá to, že člověk, který uvěřil Ježíši, sklonil se před ním a obětoval pro něj a pro jeho království celý život, může nakonec být Ježíšovým dílem – zklamán.

Tohle se může stát leckomu z nás a stalo se to i Janovi. Jan vyhlížel Mesiáše. Měl za to, že ho bezpečně poznal. Všechno pro něj nasadil. Kvůli nárokům jeho království skončil ve vězení a jde mu o krk.

Mesiáš je však nakonec jiný, než bylo Janovo očekávání. Jan slyší, co Ježíš dělá, ale zdá se mu to na Mesiáše málo. Neshoduje se to úplně s židovskými představami. Nic nenasvědčuje, že by Ježíš chtěl udělat na světě pořádek, ujmout se spravedlivých a potrestat zlé, shromáždit pšeniční do sýpky a plevy spálit neuhastitelným ohněm. Kdyby Ježíš byl tím, který má přijít, neroztahovali by se v Boží zemi pohané, věrný prorok Jan by neseděl bez pomoci ve vězení bezbožného krále a nechystal by se na smutný konec. Všechno nasvědčuje tomu, že Jan možná vsadil na špatnou kartu. I nám se něco podobného může stát. Věříme v Krista, očekáváme velké

Ověřil jsem si a dočetl se navíc, že rychlost vymírání je dnes mnohem vyšší než „běžná rychlost vymírání“. Je to způsobeno činností člověka: mimo jiné klimatickými změnami, ztrátou přirozeného životního prostředí, odlesňováním, mýcením pralesů, znečišťováním potoků a řek.

„Není tajně propojen stav nitra s vnějším jevem kdesi, nevyrhuje se ven, co nikdo doznat nepřeje si? Slizký, hromaděný kal, než ve vrstvení neustálém do průzračna špinu stlal, zdaž nebyl vlastních duší kalem? Není bédná proměna, žeh požárů, proud živlů vzdutý, scestnost myslí zhmotněná a rozvrat srdcí promítnutý?“

Než tomu odpovědně čelit, je pohodlnější si to nepřipustit. - Bible nevysvětluje mlouvou „lidských dě-

tí“, proč Bůh jedná rozdílně; avšak vyzývá nás, sodomské i ninivetské, k účinnému pokání.

Dávný žalmista: „Nebude-li Hospodin stavěti domu, nadarmo usilují ti, kteříž stavějí jej.“ (127,1)
 Ditrich Bonhoeffer: „Dobrodiní techniky bledne za jejími démoniemi.“
 Stephen Hawking: „Lidstvo je ohroženo kvůli řadě rizik, která jsou jeho vlastním výsledkem. Každý další pokrok v oblasti vědy znamená novou hrozbu.“

Romano Guardini: „Bud' se člověku podaří správně uskutečňovat svou vládu nad světem a to bude gigantické dílo, anebo přivede všecko k záhubě.“ Karl Lorenz: „Bud' ve 21. století ekologická problematika se stane základem dialogu celoplanetárního lidstva, nebo žádné 22. století už nebude.“ Jiří Mrázek před svou smrtí roku 1978: „Příští století bude bud' velice duchovní anebo
 Dokončení na str. 3

Z kazatelského plánu

Třetí neděle adventní

Radujte se v Pánu vždycky, znovu říkám, radujte se! Pán je blízko.

(Filipským 4,4.5b)

První čtení z Písma: Izajáš 35,1-6a.10

Tužby adventní:

2. Aby v naší mysli světlo pravého poznání se rozžehlo, modleme se k Hospodinu.
3. Abychom pokušení přemáhali a srdce čisté uchovali, modleme se k Hospodinu.

Modlitba před čtením ze sv. Písma:

Bože všemohoucí, vzbud' svou sílu a s velikou mocí přijď mezi nás. Pospěš nám na pomoc a ve svém milosrdenství zahlad' naše viny! Svým svatým Duchem nás osviť, ať slyšíme slova Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Druhé čtení z Písma: Jakubův 5,7-10

Evangelium: Matouš 11,2-11

Verše k obětování: Žalm 85,2-3

Verš k požehnání: Izajáš 35,4

Modlitba k požehnání:

Bože všemohoucí, snažně tě prosíme, očisti nás od hříchů, a tak nás připrav k nastávajícím vánočním svátkům! Ve jménu Ježíše Krista, našeho Pána.

Vhodné písně: 203, 205, 160

Matouš 11,2-15

věci ve svém životě a ony možná nepřicházejí. Máme své osobní problémy, neumíme si poradit se svou slabostí, trápí nás nemoc a bolest, víme, že jdeme krok za krokem vstříc smrti. Trápí nás, když trpí naši blízcí a neumíme jim pomoci. Pokoje ani spravedlnosti nepřibývá. Jak nám Ježíš pomůže?

Chtěli bychom doufat, že nám pomůže nejen před Božím soudem, ale také v každodenním zápase, který bez valných výsledků vedeme. Slyšeli jsme přece dobrou zprávu, že Ježíš je Spasitel a Pán. Nahlas to vyznáváme. Je nám to však platné ve všedním životě?

A pak nás možná najednou napadne – že náš svět asi potřebuje jinačího pána. Někoho, kdo má velkou moc, přísnejší a pevnější ruku. Někoho, kdo dokáže zkrotit lidi, potrestat zlé, účinně podpořit pravdu a konečně nastolit pokoj a spravedlnost.

Ale Ježíš nenechává Jana ani nás bez odpovědi. Neříká sice přímo: „Já jsem Mesiáš“, přece však odpovídá zřetelně a jasně. Připomíná celou šíři Božích slibů zvěstovaných proroky. K nim odkazuje ty, kteří se nedůvěřivě ptají, protože je mučí úzkost a nesplněná přání. Zároveň ukazuje na své dílo. Není snad pravda, že v Ježíšově blízkosti nebyl jeden člověk prohlédl, ucítil Boží dotek, postavil se znovu na nohy, vrátil se mezi lidi a začal znovu opravdově žít? Tohle všechno se přece děje.

Ježíšova odpověď vrcholí slovy: „Chudým se zvěstuje evangelium.“ To je nejpádňější důkaz, že Ježíš je očekávaný Mesiáš. Lidé odcizení

Bohu mohou znovu s údivem poznávat Boží dobrotu a věrnost. Do našich úzkostných otázek a těžkých zápasů, do světa porušeného hříchem a do našich životů, zní dobrá zpráva, že Bůh se od nás neodvrátil, že při nás stojí. Že už vykonal to hlavní, co bylo třeba, že nám odpustil a smířil se s námi. Ježíš nás upozorňuje, že jeho evangelium je určeno těm, kteří je nejvíc potřebují. Lidem bezvýznamným, pokud jde o moc a vliv, nepatrným a opomíjeným, s nimiž se v lidských ctižádostivých plánech vážně nepočítá. Chudým, starým nebo příliš mladým, ne tak schopným, ne tak výřečným, podnikavým...

A my spolu s Janem a jeho učedníky překvapeně poznáváme, že Boží proměna světa, kterou Ježíš zahájil svým příchodem, nezačíná dle oblíbeného lidského scénáře kácením trnů a dramatickými dějinnými zvraty. Začíná – jak je Bohu vlastní – od jednotlivých lidí, které si podmaňuje Boží dobrá zpráva. Ti začínají nově vidět a slyšet, v moci Kristova díla dělají první jisté kroky na vlastních nohou, objevují krásu čistoty a znovu se chápou vlastního života.

Ježíš nepřevrací svět naruby, neohromuje davy, neplní všechna naše přání. Ale otvírá lidem Boží království, do něhož se nelze dostat jejich lidským úsilím a které nelze přivolat žádným násilím. A jsou blahoslavení, kteří se nebojí spolehout na takového Mesiáše, kteří mu důvěřují, naslouchají jeho slovu a očekávají jeho příchod.

Lucie Haltořová

Pane Ježíši Kriste, díky tobě patříme k těm, jimž se zvěstuje evangelium.

V něm poznáváme, že na tebe se smíme spolehout, a nemusíme vyhlížet nikoho jiného.

Dopřej, ať nepřehlédneme nic, čím nás chceš utvrdit v jistotě, že Boží dílo záchrany i dnes mezi námi pokračuje.

Přicházej ve svůj čas se svou pomocí ke všem unaveným, vyčerpaným a zklamaným, k těm, kteří jsou ustrašení a sevření úzkostí, k nemocným a umírajícím.

Obnovuj jejich důvěru v Boha a dej,

ať poznávají jeho dobrotu a milosrdenství. Amen

Jak moudrý je člověk?

Dokončení ze str. 2

„nebude vůbec.“ To už je toto století. Aurelio Peccei roku 1981: „Člověk odhalil vědeckou metodu k ukončení své běžecké dráhy.“ Max Kašparů: „Z ekologického hlediska není za pět minut dvanáct, nýbrž za pět veřin, a lidstvo přesto likviduje životodárný zbytek planety.“

Mezitím co po vyjití z Egypta Mojžíš po vstupu na horu dlouho naslouchal Hospodinovi, jeho bratr Aron na žádost netrpělivých Izraelitů z jejich zlatých náušnic v ohni roztavil a do formy odlil zlaté tele, jemuž se pak lidé klaněli. Na popud Hospodina Mojžíš modlu zničil. (Ex 24,15;32,1-20)

„Hlas lidu, hlas Boží“, praví přísloví. Není to pravidlo, nýbrž výjimka. Podle proroka je možno říci: „Mé slovo není jako vaše slovo.“ Jsme svědky toho, jak davy, vzdálené od

„naslouchajícího Hospodinovi“, se obracejí k živým i mrtvým modlám slovem a klaněním: kult osobnosti, dosahující až ke zbožňování.

„O mnohých zvučných jménech, známých celému světu, vševedoucí Bůh má nejméně informací.“

V r. 1992 se konalo v Praze valné shromáždění Konference evropských církví. Šlo o otázky, zda i církve se staly obětmi materialismu a chybí jim duchovní síla, a jak by měly napomáhat k odvrácení společnosti od cesty smrti.

Po letech je znát selhání: Jonáš se odebral do Ninivě a tam se zabydlil. Martin Buber však přesto vyslovil spolehnutí právě na náboženství „jakožto sílu, která jediná je ještě schopna uzavřít nějaký nový svazek ducha a světa.“ Vzápětí však dodal,

že „to, co dnes nazýváme náboženstvím, něco takového nedokáže nikdy.“ Může to dokázat jenom náboženství čínorodé. Podle Martina Luthera Kinga „ani Bůh sám ani člověk sám nepřinesou světu záchranu. Daleko více mohou oba společně proměnit staré v nové. Bůh a člověk se stanou podivuhodnou jednotou skrze překypující lásku za sebeodevzdání Boha a člověka poslouchání a pohotovosti k přijetí.“

Ten, kdo je toho mínění, že svět je sám od sebe, za něj necítí odpovědnost; uvědomují si ji lidé vědomí toho, že svět je Boží, člověku svěřený k účasti na jeho díle a ochraně, lidé nového náboženství, ne jen církvi, které pracují na záchraně světa v rámci Ninivě a Babylonu. „Je třeba rozpoznat a odhalené babylonštíně čelit, nejdříve v nás a pak i kolem nás, aby nám země, darovaná Bohem, přestala být staveništem zpupných věží, ale stala se znovu místem, kde se podle příkazů z ráje pěstuje a stráží růst víry, lásky a naděje.“ Jan Heller.

„V tmách měsíc, ve snu zahalený, nachýlen k tuchám mlhovin, hleděl, jak pod příkrovem stěny se zvedá staré Země stín a vystupuje tišinami. Ty bledé chmury vzápětí se dotkly kámpy staletí a ztlumily ji pod hvězdami. Tu Kdosi zpovzdálí se dívá, šeptaje slova mlčenlivá o věků šestí v hlubinách, z nichž druhý rozpadá se v prach. Pak Měsíc zmizel za skalami, hory se rozestoupily v ráz a v hrůze, jako když jsme sami, se zjevil záblesk, zas a zas, až jedním ohněm okraj celý se rozlomil a starý dům vyletěl v kouři k oblakům. A když se bouře odmlčely, změnil se obraz nad krajinou v starce a paže, které kynou jak odkaz hrozby od věků pobloudilému člověku.“

Toto snové vidění jsem měl, když byla atomovou bombou zničena města Hirošima a Nagasaki, které se mi jevilo jako varovné. Kromě

varovného vidění se vědomí o ohrožení světa promítá v některých mých básnických souborech a většinu toho, co jsem až podnes napsal.

Ne náboženství, které „něco takového nedokáže nikdy“, ale které je upnutím na Boha a které měl na mysli Martin Luther King jako spolupráci s ním, náboženství, jakým se může a má vyznačovat také organizovaná církev; vzpomínání ze zabydlení v Ninivě, může uzavřít „nový svazek ducha a světa“. Náboženství ne jako Jonáš, zabydlený v Ninivě, ale jako zajatec v útrokách ryby veliké. Tam se Jonáš modlil, dokud ho ryba po třech dnech nevyvrhla na břeh.

„Ze soužení svého volal jsem k Hospodinu, a ozval se mi; z břicha hrobu křičel jsem, a vyslyšel jsi hlas můj. Nebo jsi mne uvrhl do hlubiny, doprostřed moře, a řeka obklíčila mne; všecka vlnobití tvá i rozvodnění tvá na mne se uvalila... ty jsi však vysvobodil od porušení život můj, Hospodine Bože můj. Když se svírala ve mně duše má, na Hospodina jsem se rozpomínal, i přišla k tobě modlitba má do chrámu svatého tvého. Kteríž ostríhají marností pouhých, dobroty Boží se zbavují. Já pak s hlasem dikčinnosti obětovati budu tobě; což jsem slíbil, splním. Hojně vysvobození jsi u Hospodina.“ (Jon 2,3-10)

Tak nechť mluví modlitbou církve, kající se ze zpronevěry, Jonáš „v obklíčení propastí“, jenž půjde do Ninivě ne proto, aby se tam zabydlil a snažil se jen umravňovat, ale aby vyřídil vzkaz: „Po čtyřiceti dnech Ninivě vyvráceno bude.“ (Jon 3,4)

Co kdyby Jonáš Ninivě jen umravňoval? Sledujeme-li současné působení církve, asi by nebyl úspěšný a město Ninivě by bylo po čtyřiceti dnech (i s Jonášem) vyvráceno. Na hrozící zničení Hospodinem jeho obyvatel reagovali.

Žijeme v lidském společenství, v Ninivě světa, kde se pohybuje také Jonáš ve všech etapách proroctví, i v té poslední, Bohem určené a dosud nenaplněné. Náboženství jako upnutí na Boha, především církevní, má při upozorňování na hrozící zničení světa hlásat, že za vším je Boží dopuštění s časnými i věčnými

důsledky. Může Bůh zničení zamezit? - K očekávání je hlas člověka, lidí, mluvčích Božích. Náš hlas?

„Na hoře žalu zmirá Král králů na dřevo kříže vbit, smrt táhne zemi nad kraji všemi, nebi se nechce žít. Ó Pane tichý, mé vlastní hříchy, mých vlastních činů tíž, jen viny mého myšlení zlého vbyly tě na ten kříž. Za naši spásu v hlubině času na prahu příštích dob pro věčné bytí tmavne i svítí Ježíšův kříž i hrob.“

„V něm skládáme naději, že nás i nadále bude zachraňovat.“ (2 K 1,10)

„Hle, v zmatku světovém cos trvá bez ustání, dvou mocí protiklad se bije v soutěži, a nejde o něco, jen o cosí v tom klání: bud' běží o všechno, bud' o nic neběží.“

V heslech Jednoty bratrské počínaje rokem 2019 je k denním modlitbám připojeno: „Denně ve 21 hodin: Prosby za ochranu Země před ohrožením každou lidskou zlovůli.“

„Byls kdysi snem a prostor tvůj byl němý, když pro tvůj příští ráj jsem hněl zemi a z vody tyčil skálu pro svůj dům. Než nahý vstals, dřív lněný klíček zved se a v zemi zrálo uhlí pro tvé pece a plod už chystal nabídnout se rtům. Z mých sklepů tobě dovoleno brát si a na mém díle podílet se v práci; a tisíc vloh jsem z lásky tobě dal. Vřak chceš-li svět co kořist urvat v boji, jsi ztracen dřív, než začals bitvu svoji: jen jako dar jsem svět ti požehnal.“

„Předložil jsem ti život i smrt: vyvol si tedy život, abys byl živ ty i tvé potomstvo.“ Gn 20,19.

Miroslav Matouš,
Co je člověk: Slovo proti zvlů

Umírající Mrtvé moře

Miliony poutníků a turistů, kteří každoročně navštíví Svatou zemi - Izrael mají v programu také cestu k Mrtvému moři, které je světovou raritou, jelikož leží přibližně 420 metrů pod hladinou ostatních moří a oceánů a obsahuje až 35% solí, což je desetinásobek běžné slanosti mořské vody. Před návštěvou Izraele v roce 2007 jsem si přečetl dostupné informace o tomto unikátním přírodním úkazu a již první pohledy na břehy dokazují, kde byla kdysi hladina moře. Na jižním konci tohoto bezodtokového moře definitivně vítězí poušť. Příčinou je stále slábnoucí přítok Jordánu - od roku 1976 klesla hladina moře o více než 30 metrů, tedy přibližně každoročně o jeden metr. Ustupující moře vytváří na povrchu vrstvu velmi slaných usazenin, které v období zimních dešťů rozpouštějí sůl, která prosakuje do podzemí, a vytvářejí tzv. závrtky, které se propadají a ohrožují i okolní turistické resorty a ostatní budovy, včetně komunikací a dokonce i dálnic. Mnohá světoznámá lázeňská a turistická zařízení a pláže již musely ukončit provoz a tím trpí izraelská ekonomika, závislá na turistice. Datum úplného vyschnutí Mrtvého moře se odhaduje za třicet let - kolem roku 2050, tedy pokud nebudou urychleně realizovány záchranné práce, jelikož v té době bude moře již tak slané, že se zbylá voda přestane odpařovat a zůstane jen kluzké bahno.

Kdysi do moře Jordán přiváděl 1,3 miliardy kubických metrů vody ročně, dnes je to o 95 % méně! Aby se situace nadále nezhoršovala, bylo by zapotřebí zvýšit přítok ročně o 800 milionů kubiků, což se vůbec nedaří, protože rostoucí počet obyvatel Jordánska a Sýrie způsobuje nekontrolovatelný nárůst čerpání vody z Jordánu a jeho přítoků na zavlažování polí a pro vodovody. S oběma zeměmi se nedá jednat, Sýrie je zcela rozvrácena válkou, mořem prochází hranice mezi Izraelem a Jordánskem a zastaralé vodovody v Jordánsku mají až 50% úniků, stejně jako zavlažovací systémy (nemají např. kapénkovou závlahu jako Izrael). Zavlažování bere moři až 70 % vody a úbytek vody mají na svědomí také továrny, vyrábějící léky a kosmetiku z mořských minerálů.

Existuje několik návrhů na záchranu Mrtvého moře - například přivádět vodu 180 km dlouhým kanálem z Rudého moře od jordánského přístavu Akaba nebo přivádět vodu z odsolovacích továren na břehu Středozemního moře do Galilejského jezera, které napájí řeka Jordán a jehož hladina už roky také klesá navzdory tomu, že Izrael využívá vodu z jezera razantně zredukoval.

Tento návrh se jeví zatím jako nejrealističtější, přijde na 6 miliard Kč a jeho výsledkem bude odvádění přibližně 120 milionů kubiků ročně do Galilejského jezera.

Pavel Hýbl

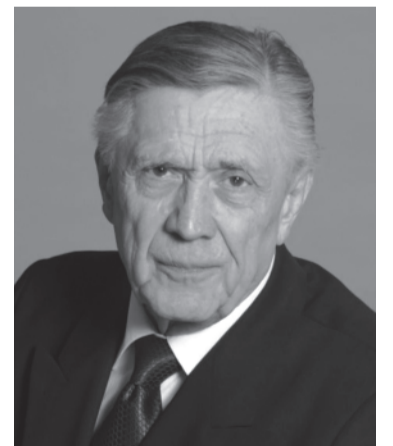
Adventní koncert v Brně-Řečkovicích

Sbor Páně Církve československé husitské v Brně-Řečkovicích je místem, kde se především konají každou neděli bohoslužby, vyučuje se náboženství a pro děti je zde každé úterý a čtvrtek otevřen volnočasový klub Jonáš.

Tento sbor je zároveň místem, kde se uskutečňují kulturně-misijní akce v podobě koncertů, divadel či výstav. Jednou z takových akcí jsou vánoční a adventní koncerty, které spojuje osoba Zdeňka Plecha, sólisty Národního divadla v Praze, který je od svého narození členem zdejší náboženské obce. V rámci těchto koncertů jsme mohli vidět a slyšet např. Bohumila Matuše, Martinu Kociánovou a Pavla Kamase. Jak patrně, v rámci koncertů vystupují zajímaví hosté.

Letos je to především člen Divadla na Vinohradech Petr Kostka, kterého známe z divadelních představení, filmů i z televize. Na filmovém

plátně, v televizi a v rozhlase se Petr Kostka objevuje již přes padesát let. Pro film byl objeven koncem 50. let, kdy ještě studoval na DAMU, režisérem Jiřím Krejčíkem, který mu svěřil role do filmů *Probuzení* a *Vyšší princip*. V r. 1960 získal angažmá v Městských divadlech pražských. Zde ztvárnil řadu postav temperamentních mladíků v současném i klasickém repertoáru (Řek Zorba, Rozhodně správná koupel). V roce 1974 přešel do Národního divadla. Zde hrál už kromě lyrických postav i komické a charakterní role (Soud lásky, Naši furianti, Hamlet, Vévodkyně valdštejnských vojsk). Od r. 1994 je členem souboru Divadla na Vinohradech. Své herecké kvality potvrdil například i v seriálu *Četnické humoresky*, kde ztvárnil postavu velitele pátračky Šiktance. V roce 1989 byl oceněn titulem zasloužilý umělec. V r. 2003 pak získal Cenu Thálie za roli Hermana ve

hře *Smišené (po)city*, v roce 2018 obdržel Cenu Thálie 2017 za celoživotní činoherní mistrovství.

Dalším hostem koncertu bude Magda Vitková, sólistka zpěvohry Městského divadla Brno, kterou můžeme znát z hudební scény v hlavních rolích operet *Veselá vdova*, *Netopýř*, *Orfeus v podsvětí*
Dokončení na str. 4

Zprávy

Adventní koncert...

Dokončení ze str. 3
nebo ve vedlejších rolích muzikálů Čarodějky z Eastwicku a Cikáni jdou do nebe. Je stálým hostem operních a operetních scén v Plzni, Olomouci a Ústí nad Labem. Zároveň se podílela na projektu MY 2 opera. Pro ty, kteří chtějí vědět více o Zdeňku Plechovi, můžeme říci, že od r. 2006 je stálým hostem Canadian Opera Company v Torontu, kde účinkoval při slavnostním otevření nového torontského centra Four Seasons Center ve Wagnerově Prstenu Nibelungově. V r. 2006 de-

butoval v Berlínské státní opeře (Král ve Verdiho Aidě). V letech 2007 a 2010 se představil v Arizona Opera ve Phoenixu, USA (Pucciniho Bohéma a Mozartova Kouzelná flétna). Bohatý je i jeho koncertní a oratorní repertoár, s nímž procestoval řadu zemí a spolupracoval s předními tělesy v Německu, Francii, Japonsku, Anglii, Brazílii atd. Podílel se na nahrávkách Janáčkových oper Příhody lišky Bystroušky (BBC), Výlety pana Broučka a Dvořákova oratoria Stabat Mater (Sony Classical). V r. 2008 natočil své první

sólové CD s Biblickými písněmi Antonína Dvořáka (BBC). Účinkoval rovněž v pražské produkci muzikálu Cats a sám dva muzikály zkomponoval (Marnotratný syn a Kazatel). Z. Plech je držitelem ceny Komerční banky za nejlepší výkon na jevišti Národního divadla za rok 2005. Letos byl nominován na Cenu Thálie za roli Chrudoše v opeře Libuše. Asi je podezřelé, že jsme doposud nenapsali nic o samotném adventním koncertu. Program je totiž překvapením. Snad můžeme prozradit, že v průběhu večera zazní nejen klasický repertoár, nýbrž i muzikálové melodie. Koncert bude průřezem tvorby od barokní až po současnou. V neposlední řadě uslyšíme perly z pokladnice prozaické literatury či poezie. Ostatně, mimořádná úroveň našich hostů garantuje jedinečný zážitek. Proto zveme každého, kdo se chce odpoutat od hektičnosti okolního světa ...

Koncert se bude konat ve Sboru Páně CČSH, Vážného 6, v Řečkovičích v úterý 17. 12. v 19 hodin. Místa ve Sboru Páně je možno si rezervovat na tel. č. 776 032 149 či e-mailem vem@seznam.cz. Vstupné je formou dobrovolného daru, doporučena výše činí 200 Kč. Výtěžek bude věnován na podporu projektu Centrum křesťanské kultury.

Vratislav Jan Marša, farář CČSH, spolek Verbum et musica

Advent a Vánoce na Vinohradech
Bratři a sestry, všichni studenti a vyučující na HTF UK a příznivci našeho sboru! Chtěli bychom vás pozvat k návštěvě o vánočních svátcích. K jejich slavení se budeme scházet v následujících dnech a časech:

- **4. neděle adventní** (22. prosince): Bohoslužba od 9 hodin
- **Štědrý den** (24. prosince): Půlnoční od 23 hodin
- **1. svátek vánoční** (Boží hod 25. prosince): Bohoslužba od 10 hodin
- **Svátek sv. Štěpána** (26. prosince): Bohoslužba od 10 hodin
- **Silvestr** (31. prosince): Bohoslužba k závěru roku od 16 hodin

- **Nový rok** (1. ledna 2020): Novoroční bohoslužba od 19 hodin
- **Zjevení Páně** (5. ledna 2020): Bohoslužba od 9 hodin (host br. biskup Doc. David Tonzar)
- **Výročí 100 let CČSH** (8. ledna 2020): Bohoslužba od 19 hodin.

Touto cestou si vás rovněž dovolujeme pozvat na:
Adventní koncert Arytmie Praha!
Adventní koncert ženského komorního pěveckého sboru. Můžete se těšit na mnohé vánoční písně a koledy, Truvéřskou mši a mnoho dalších písní. **Ve čtvrtek 19. prosince od 19 hodin, v našem sboru**

v Praze na Vinohradech. Všichni jste srdečně zváni, těšíme se na vás!
Ondřej Kadlec a Filip Sedlák

Kostel sv. Mikuláše na Staroměstském náměstí

pondělí 16. 12. 2019, 19.00
VIVALDI ORCHESTRA PRAGA
Václav Návrat - housle
Yvona Škvárová - mezzosoprán
J. S. BACH, A. VIVALDI, W. A. MOZART, A. DVOŘÁK

úterý 17. 12. 2019, 19.00
CANCIONETA PRAGA & piano
Lukáš Jindřich - dirigent
F. SCHUBERT, Ch. GOUNOD, W. A. MOZART, KOLEDY A LIDOVÉ PÍSNĚ Z CELÉHO SVĚTA

středa 18. 12. 2019, 19.00
CONSORTIUM PRAGENSE ORCHESTRA
Štěpánka Heřmánková - soprán
Miroslav Laštovka - trubka
J. S. BACH, A. VIVALDI, W. A. MOZART, Ch. GOUNOD

čtvrtek 19. 12. 2019, 19.00
CONCERT FOR ORGAN & ORCHESTRA
Aleš Bárta - varhany
Camerata Pragensis Orchestra
J. S. BACH, G. F. HÄNDEL, A. VIVALDI, W. A. MOZART

pátek 20. 12. 2019, 19.00
VIVALDI ORCHESTRA PRAGA
Václav Návrat - housle
Yvona Škvárová - mezzosoprán
J. S. BACH, A. VIVALDI, W. A. MOZART, A. DVOŘÁK

sobota 21. 12. 2019, 19.00
PRAGUE BRASS ENSEMBLE
Jan Kalfus - varhany
ČESKÉ A SVĚTOVÉ KOLEDY, J. S. BACH, A. MICHNA

neděle 22. 12. 2019, 19.00
CONSORTIUM PRAGENSE ORCHESTRA
Štěpánka Heřmánková - soprán
Miroslav Laštovka - trubka
J. S. BACH, A. VIVALDI, W. A. MOZART, Ch. GOUNOD

Změna programu vyhrazena.

PRO DĚTI A MLÁDEŽ

Jan Křtitel

Vypisujte si z textu českého ekumenického překladu Bible - Mt 11,2-11 - písmenka podle následujícího klíče: první číslo znamená číslo verše, druhé určuje slovo v daném verši a třetí písmeno v tomto slově. Postupujte po sloupcích.

8,3,1	10,10,4	10,1,2
2,8,5	5,5,7	6,8,4
10,3,3	6,6,1	4,3,1
6,2,1	2,2,6	3,8,3
4,8,3	11,10,1	.
7,4,7	9,2,1	.
9,4,1	3,3,4	.

(Řešení z minulého čísla: Připravte cestu Páně, vyrovnejte mu stezky)
Jana Krajčířiková

Z ekumeny

EKUMENICKÁ RADA CÍRKVÍ K AKTUÁLNÍM SPOLEČENSKÝM OTÁZKÁM
Valné shromáždění, nejvyšší orgán Ekumenické rady církví v ČR, přijalo několik vyjádření k aktuálním společenským otázkám – k problematice sociální spravedlnosti a exekucí, k eutanazii, ke starosti o klima i k problematice pronásledování křesťanů ve světě. S výzvou k novému zvážení možnosti přijetí sirotků z Řecka se shromáždění obrátilo na vládu ČR.

V úterý 26. listopadu 2019 se v prostorách ústředí Českobratrské církve evangelické sešlo ke svému řádnému jednání valné shromáždění Ekumenické rady církví. Valné shromáždění je nejvyšším orgánem Ekumenické rady církví a schází se jednou do roka. Každá členská církev do něj vysílá své delegáty. Valné shromáždění přijalo mezi plně členy ERC Armádu spásy. Ta je od roku 2013 registrována v ČR jako církev a dosud byla v rámci ERC členem pozorovatelem. Počet plných členů ERC tak vzrostl na dvanáct.

Letošní valné shromáždění bylo zároveň volebním a určovalo na příští dva roky členy předsednictva. Na pozici předsedy valné shromáždění i pro příští volební období potvrdilo synodního seniora Českobratrské církve evangelické Daniela Ženatého. Na pozici prvního místopředsedy byl zvolen Petr Raus z Církve bratrské, pozici druhého místopředsedy bude nadále zastávat biskup Marián Čop z Evangelické církve a. v. v ČR. Náhradníkem předsednictva se stal biskup Tomáš Tyrlik ze Slezské církve evangelické a. v.

Valné shromáždění ERC dále přijalo prohlášení k vděčnosti za svobodu tohoto znění: „V letošním roce si připomínáme 30 let od sametové revoluce, pádu totalitního režimu a železné opony v Evropě. Naše společnost smí žít posledních 30 let ve zvonunabyté svobodě, kterou vnímáme jako dar od Boha, ale zároveň úkol ji kultivovat, chránit a žít v této svobodě zodpovědně ve vztahu ke druhým lidem. Valné shromáždění ERC vyjadřuje tímto vděčnost Pánu Bohu, ale i všem lidem, kteří se podílejí na správě věcí veřejných a svým životním postojem usilují chránit hodnoty vycházející z poselství evangelia...“

K otázkám náboženské svobody a pronásledování křesťanů ve světě zřídilo valné shromáždění ERC pracovní skupinu, která bude doprovázet existující aktivity ERC na podporu pronásledovaných křesťanů a bude usilovat v této věci o dialog se státními orgány, zejména s Ministerstvem zahraničních věcí. Vládu České republiky valné shromáždění oslovilo s výzvou následujícího znění: „Vážený pane předsedo vlády, vážení členové vlády, jménem církve sdružených v Ekumenické radě církví vás žádáme, abyste znovu zvážili možnost přijetí 40 nezletilých sirotků z Řecka, tak jak o to byla Česká republika požádána zástupci této země. Jako církev jsme připravené v tom pomoci našimi zkušenostmi a zdroji, které máme k dispozici.“

Valné shromáždění ERC se seznámilo s prohlášením 1. zasedání 35. synodu ČCE k problematice klimatu a připojuje se k jeho naléhavé výzvě k zodpovědnému nakládání s Božím stvořením.

K otázce eutanazie a paliativní péče přijalo valné shromáždění ERC usnesení následujícího znění: „Jako církev ERC jednoznačně vítáme a podporujeme hospicové hnutí a rozvoj paliativní péče, které jsou směřované ke komplexní péči o umírajícího člověka až do přirozeného završení jeho života. Zároveň z etických i duchovních důvodů odmítáme usmrcení na vyžádání i jakoukoli přímou nápomoc k sebeusmrcení. Lékařské úsilí má být v péči o umírajícího člověka směřováno k minimalizaci utrpení, ale nepřekračovat ty hranice, které tvořily po staletí základní osu etického chápání medicíny. Zvláště významně pak vnímáme nebezpečí zneužití, které by v případě legalizace eutanazie hrozilo. Za dostatečnou možnost, jak neprodlužovat utrpení, považujeme právo pacienta odmítnout jakoukoliv lékařskou intervenci. Jsme připraveni poskytovat duchovní pomoc a provázání všem pacientům s respektem k jejich přesvědčení a s cílem mírnit jejich utrpení.“

K otázce ekonomické spravedlnosti a problematice exekucí přijalo valné shromáždění ERC usnesení následujícího znění: „Církev sdružená v Ekumenické radě církví v ČR se znepokojením sledují problematiku předlužení a exekucí a jejich dopady do sociální a rodinné oblasti života. Přestože uznává důležitost osobní odpovědnosti dlužníků a nesnímá z nich odpovědnost, vyzývá ERC k odpovědnosti i věřitele a apeluje na představitele politického života, aby se zasadili o spravedlivější úpravu problematiky exekucí. V naději, kterou dává Kristus, se chtějí církev ERC tváří v tvář tomuto závažnému problému zasazovat o takovou společnost, v níž nikdo nemůže zůstat bez naděje.“

Bližší informace k jednotlivým usnesením valného shromáždění ERC poskytne ThDr. Petr Jan Vinš, generální sekretář ERC. **Z tiskové zprávy ERC**

Denní čtení 2020 a Hesla Jednoty bratrské

Milí čtenáři, připomínáme, že si můžete objednat publikaci Denní čtení 2020 a Hesla Jednoty bratrské a to písemně na adrese: prodejna Blahoslav, Praha 6, Wuchterlova 5, 160 00, e-mailem: prodejna.blahoslav@ccsh.cz, telefonicky: 220 398 117 či přes SMS 724 142 467.

